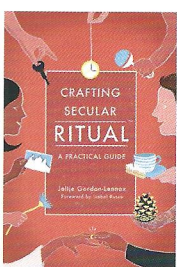

Praktische rituelen in de heilige week

Predikante en ritueelbegeleider Annegien Ochtman-de Boer schreef een prachtig boekje over nieuwe rituelen. In het hoofdstuk 'afscheid van het leven' beschrijft ze beknopt welke rituele handelingen gedurende de 'heilige week' ondersteunend kunnen zijn voor de nabestaanden. Niets spectaculairs, maar helder verwoord en gevolgd door zeer prettig leesbare columns over uitvaarten die ze begeleidde. **[Marjon Weijzen]**

Annegien Ochtman-de Boer, *Nieuwe rituelen - vorm geven aan de belangrijke momenten in je leven* (Spirito/Forte Uitgevers, 2015). € 19,95.

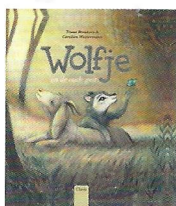

Dertig tot veertig minuten

Sleutelen aan seculiere rituelen. De titel van een Engels boek over 'nieuwe rituelen' klinkt technisch, pittig en praktisch. En zo is het boek. Soms te technisch, maar vaker prikkelend. Dertig tot veertig minuten duurt een uitvaartplechtigheid, stelt auteur, psychotherapeut en 'secular celebrant' Jeltje Gordon-Lennox in de dertien pagina's over uitvaartrituelen. En daarin is ruimte voor vier tot vijf bijdragen (muzikale bijdragen meegerekend). Ook het Engels draagt bij aan de helderheid: een uitvaartplechtigheid bestaat uit *welcome, homage, tributes, letting go and closing*. Dat *letting-go* is een essentieel onderdeel, benadrukt Gordon. Zo is het maar net.

[Marjon Weijzen]

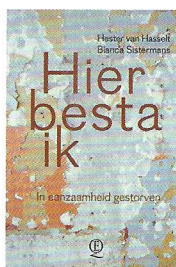
Jeltje Gordon-Lennox, *Crafting secular Ritual - a practical guide* (Jessica Kingsley Publishers, 2016). £12.99.

Wolfje en de oude geit

Dit kleurige en sfeervolle prentenboek verhaalt over een oude geit die voelt dat het haar laatste dag is. De toon is licht en diepgaand tegelijk. Het jonge wolfje stelt mooie vragen aan de oude geit en leert zo wat het is om los te laten en afscheid te nemen. Hartverwarmend en erg bruikbaar om met kinderen in gesprek te gaan over sterven. **[Maria de Greef]**

Truus Breukers en Carolien Westerman, *Wolfje en de oude geit* (Uitgeverij Clavis). € 14,95.

Uitvaardichters

Luxe bundel interviews met Nederlandse en Vlaamse dichters bij eenzame uitvaarten, met een foto en een gedicht per dichter. Mooi. **[Marjon Weijzen]**

Hester van Hasselt, Bianca Sistermans, *Hier besta ik - in eenzaamheid gestorven* (Querido, 2017). € 24,99.

Recht op een fatsoenlijke uitvaart

Of iemand rijk is of arm, vriend of vijand, het begraven van overledenen is een kwestie van fatsoen. De Wet op de lijkbezorging schrijft in de artikelen

20-22 voor dat de burgemeester is belast met de zorg voor de uitvaart als er geen nabestaanden zijn die dit op zich nemen. Bovendien betaalt de gemeente de kosten als die niet op de nalatenschap of de nabestaanden zijn te verhalen.

Een 'eenzame uitvaart' is dus een gemeentelijke uitvaart, omdat de burgemeester hiervoor zorg draagt. Maar deze begrafenis kan uit de nalatenschap zijn betaald. Andersom kan een gemeente een uitvaart vergoeden, omdat de overledene en de nabestaanden geen geld hebben. Een dergelijk afscheid kan echter druk bezocht zijn.

De Christelijke Hogeschool Ede laat sinds 2013 (oud-) studenten onderzoek doen naar gemeentelijke uitvaarten die door de lokale overheid zijn betaald. De recentste studie laat zien dat er in 2016, na een forse toename in het jaar daarvoor, sprake is van een stabilisatie: naar schatting werden toen ruim 2000 uitvaarten door gemeenten betaald. Dat geldt dus voor 1 op de 70 overledenen.

Er zijn lokale overheden die meer gemeentelijke uitvaarten betalen. Dit geldt voor grote steden, gemeenten daar in de buurt, plaatsen met ggz-instellingen en/of relatief veel armoede, en gemeenten in grensregio's. Landelijke regio's kennen weinig tot geen gemeentelijke uitvaarten.

De hogeschool werkt aan een rapport waarin achtergronden van de gemeentelijke uitvaarten in kaart worden gebracht. Hierbij maakt de onderwijsinstelling gebruik van gegevens als de leeftijd, de doodsoorzaak, de eventuele hulpverlening en de financiële positie. Dankzij dit diepteonderzoek en de jaarlijkse vervolgonderzoeken krijgt de uitvaartondernemer op onafhankelijke wijze inzicht in een fenomeen dat vaker voorkomt dan we wellicht denken. Dit inzicht is waardevol. De uitvaartondernemer fungeert immers veelal als kassier en uitvoerder van de uitvaart. **[Wim Cappers]**

Henk van Deutekom en Klaas van de Beek, *Gemeentelijke uitvaarten. Ontwikkelingen in 2016* (Christelijke Hogeschool Ede, 2017). Te raadplegen via Totzover.nl/scripts